

Maak het verschil.

Bernard MAZIJN

(verschenen in het M@gMetal-nummer in de lente 2015)

Kent u *The Story of Stuff* (www.storyofstuff.org)? Het startte eind 2007 met een tekenfilmpje waarin ons productie- en consumptiesysteem kritisch onder de loep werd genomen: de impact op ecologische en sociaal vlak over de volledige levenscyclus van een product, het geprogrammeerd stuk gaan van goederen, de machtsverhoudingen in het economisch systeem, enz. In zes jaar tijd werd het filmpje 40 miljoen keer bekeken. Het heeft een vervolg gekend met een website, een boek, lesmateriaal, vertalingen, enz.

Een deel van de analyse spoort gelijk met deze waarop Plan-C (www.plan-c.eu) in Vlaanderen zich baseert om duurzaam materialenbeheer te bevorderen.

Het is echter interessant om hun laatste filmpje – *The Story of Solutions* – even te bekijken. Hierin wordt gepleit om te kiezen voor ‘beter’ voor mens en milieu i.p.v. ‘meer’ voor economische groei. Volgens de initiatiefnemers moeten we het ‘doel’ (in het Engels: ‘goal’) - van waar we mee bezig zijn - wijzigen. Elke letter (in ‘GOAL’) staat voor een doelstelling: 1) **G**eef de macht terug aan de mensen; 2) **O**pen de ogen van de mensen over wat welzijn betekent; 3) **A**anvaard dat alle ecologische en sociale kosten in de prijs van producten wordt gerekend; 4) **L**ager met die kloof tussen arm en rijk (op wereldvlak).

De oplossingen hiervoor worden in Vlaanderen vaak van onderuit aangereikt, bijv. via het Transitienetwerk Middenveld.

* * * * *

De vraag is of de ‘fabrieken van de toekomst’ - die o.a. door Agoria worden gepromoot – passen in dit plaatje. Heeft u hun het filmpje op de website www.madedifferent.be als eens bekeken?

Als we de 7 transformaties die Agoria wil bereiken met de ‘fabrieken van de toekomst’ toetsen aan *The Story of Stuff* dan worden zeker stappen in de goede richting gezet. De ‘end-to-end engineering’ en de ‘eco production’ nemen als transformaties bijv. de volledige levenscyclus/waardeketen mee ... althans op het vlak van technologie en milieu. Het is minder duidelijk of ook eenzelfde (?) ‘gepaste zorgvuldigheid’ aan de dag wordt gelegd als het gaat om de werknemers en bij uitbreiding de volledige sociale dimensie van duurzame ontwikkeling.

Het benieuwt ons ook wat de houding is van Agoria t.o.v. de doelstellingen in ‘GOAL’ en – indien positief – hoe ze deze mee met de ‘fabrieken van de toekomst’ wil bereiken. Zal één van hun andere transformaties, de ‘human centered production’, volstaan?

De oplossingen hiervoor worden in Vlaanderen van bovenaf gestimuleerd, bijv. door steun van de Vlaamse overheid.

* * * * *

In M@gmetal hebben we reeds meermaals gepleit voor het dringend opzetten van een circulaire economie, een kringlooeconomie. Beide invalshoeken – initiatieven van onderuit (cf. Plan-C, Transitienetwerk Middenveld), transformaties van bovenaf (Agoria, Vlaamse overheid) – zetten stappen in de richting van zo’n economie. Toch stellen we vast dat men zich onvoldoende/niet bezig houdt met het detailleren van de reikwijdte en de verdieping van de sociale dimensie. Dit is verontrustend.

Iets meer dan een jaar geleden hebben we hierover al vragen gesteld onder de titel ‘Rechtvaardigheid als noodzakelijke voorwaarde’ (<http://eboek.plan-c.eu/>, blz. 22). Eén van de vragen gaat over de financiering van de sociale zorg in onze samenleving: “*Hoe rijmt de omschakeling naar een circulaire economie (inclusief product/dienst-combinaties) met een eventueel vernieuwd stelsel van sociale zekerheid?*”

Slechts één voorbeeld. Op dit ogenblik worden bijv. tien boormachines verkocht voor tien huishoudens. Na verloop van tijd gaan die stuk en kunnen niet meer worden hersteld. Dan moeten nieuwe boormachines worden gekocht. De

sociale zekerheid wordt (voor 2/3) gefinancierd door de arbeid nodig om die boormachines te maken. Wat als in de toekomst één boormachine door tien huishoudens wordt gedeeld én gemakkelijker kan worden hersteld?

* * * * *

Let wel. Dit is geen pleidooi om verder te gaan met ons huidig economisch systeem. Integendeel. Wel moeten we – met dit voorbeeld in ons achterhoofd – bijv. dringend werk maken van een alternatieve financiering van de sociale zekerheid die kan stand houden in een circulaire economie. Waar blijven de sociale partners met hun voorstellen?